

St. prp. nr. 140.

(1916)

Om opprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge og anskaffelse av akkumulatormateriel m. v. til Marinen.

Forsvarsdepartementets innstilling av 23de juni 1916, som er bifaldt ved kongelig resolution av samme dag.

(Foredraget av statsraad Holtfødte).

I st. prp. nr. 84 1916 er under B. Marinen opført kr. 250 000,00 til anlegg av en akkumulatorfabrik. Man skal henvisse til propositionens side 23.

De førte forhandlinger med forskjellige utenlandske fabriker angaaende spørsmålet har nu ført til det resultat at det har lykkedes at faa den engelske fabrik The Cloride Electrical Storage Co., Manchester, interessert i saken og direktøren for Marinens Minevæsen har i henhold til departementets bemyndigelse avsluttet en foreløbig kontrakt, som imidlertid ikke har gyldighet uten departementets approbation. Kontraktutkastet vedlægges som utrykt bilag. Av dette utkast vil fremgaa, at det engelske firma selv skal bygge en fabrik her i landet, hvor der foruten batterier for undervandsbaater vil bli fremstillet elektriske akkumulatorer for alslags bruk. Dette er naturligvis en national fordel, idet alle slags akkumulatorer hittil maa indføres fra utlandet. Firmaet skal ha leveransen i de 10 aar kontrakten skal gjælde av batterier og akkumulatorer for forsvarsvæsenet. Prisen paa undervandsbaatenes batterier er fastsat saaledes: Der skal betales en grundpris, som ligger 10

pct. over, hvad det engelske admiralitet betaler firmaet for et batteri av samme størrelse. Desuten skal der betales et tilskud, hvis der bestilles et mindre antal end 5 batterier pr. aar nemlig:

Hvis der et aar kun bestilles 4 batterier	£ 1 200
—, — —, — 3 —	» 2 200
—, — —, — 2 —	» 3 800
—, — —, — 1 —	» 4 950

Hvis der ikke bestilles noget batteri et aar skal der betales £ 6 000.

Da vi kan gjøre regning paa et forbruk av foreløbig mindst 3 batterier pr. aar og der kan gaaes ut fra at vi ialfald ikke vilde kunne faa batterier indkjøpt fra utlandet for priser, der ligger under admiralitetsprisene + 10 pct., vil vi altsaa komme til at betale ekstra for at faa fabrikasjonen utført herhjemme og bli sat fullstendig ind i den ca. £ 730 pr. batteri, hvilket er litt over 10 pct. av dets kostende, forutsat at vi bare bestiller 3 batterier pr. aar.

Hvis vi bestiller 4 batterier pr. aar, hvilket antagelig vil bli tilfældet de første aar, vil ekstrabetalingen bli £ 300 pr. batteri eller ca. 5 pct. ekstrapris.

Om oprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge og anskaffelse av akkumulatormateriel m. v. til Marinen.

Den britiske regjering har gjennom vedkommende utenlandske fabriks representanter erholdt fornøden underretning om de førte forhandlinger, og den britiske legation har i skrivelse til Utenriksdepartementet av 4de mai 1916 (utrykt bilag) underrettet om, at den Britiske Regjering vil yde selskapet enhver mulig lettelse for at sette det istand til at oprette kontrakten.

Departementet finder den foreløbige kontrakt i alt væsentlig tilfredsstillende og anser spørgsmaalets avgjørelse at være av den største vigtighet for forsvaret, idet vi for fremtiden skulde kunne bli uavhengige av utlandet med hensyn til den overordentlig vigtige ting akkumulatorbatterier, som er undervandsbaatenes fremdrivningskilde under gang i neddykket stilling. Man vil dog eventuelt søke at faa endel ændringer i det foreløbige kontraktutkast.

Naar kontrakten med Chloride avsluttes, vil Marinen ikke selv behøve at anlegge nogen akkumulatorfabrik. Minevæsenet vil imidlertid tiltrænge et aarlig beløp til det personel, 1 ingeniør og 1 formand, som i henhold til kontrakten skal ha anledning til at sette sig saaledes ind i fabrikationen og dens detaljer, at Marinen selv kan overta og drive fabrikken, om dette av en eller anden grund skulde bli nødvendig. Dette personel skal samtidig kontrollere alt materiel, som fabrikken skal levere til Marinen samt føre det specielle tekniske opsyn med alle Marinens akkumulatorbatterier, deres behandling, vedlikehold etc. Disse funktionærers lønning kan eventuelt føres paa vedkommende anskaffelsesbevilgnings-konto eller opføres paa budgettet. Herom vil der senere bli fremsat forslag. Men man maa altsaa i og med fabrikkens startning være bemyndiget til midlertidig at ansætte det forannævnte personel.

Det er departementets forutsætning for kontraktens avslutning at fabrikken blir oprettet og drevet overensstemmende med norsk lovgivning. Imidlertid — da fabrikken nærmest har militær interesse for os — vilde det være en fordel av hensyn til kontrol m. v., om det offentlige kunde ha en passende representation i selskapets styre. Dette antar man

maatte la sig ordne, hvis Staten i nogen grad blir økonomisk interessert i foretagendet. Hertil er der efter kontraktutkastet adgang, idet Forsvarsdepartementet har ret til at delta med indtil 20 pct. av den hele kapital, dog ikke over £ 3 000. Departementet vil foreslaa, at man benytter sig herav, og at av de i st. prp. nr. 84 opførte kr. 250 000,00 det fornødne beløp anvendes hertil, og resten av summen anvendes til anskaffelse av akkumulatorbatterier for Marinen, hvad enten nu dette sker paa den maate at der av summen utredes eventuelle tilskud til fabrikkens drift, hvis der bestilles et mindre antal end 5 batterier pr. aar, eller at der direkte kjøpes akkumulatormateriel, hvorav der altid maa have ret betydelige reserver. Eventuel avkastning av det beløp, hvormed det offentlige i tilfælde skulde være interessert i bedriften, foreslaaes likeledes anvendt til anskaffelse av akkumulatører. Man vil paa denne maate opnaa at faa et akkumulatorforraad til værdi kr. 250 000,00, heri indbefattet eventuel økonomisk interesse i fabrikken. Ordningen vil bli noget i likhet med hvad man allerede har for kul- og oljeforraad, og maa i nærværende tilfælde ansees særlig heldig, da man ved hjelp av forraadsbevilgningen til en viss grad vil kunne regulere den i kontrakten fastsatte minste bestilling pr. aar.

Departementet foreslaar derfor, at der avsluttes kontrakt om oprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge, samt at det i st. prp. nr. 84 1916 under B tit. 2 a til anlag av akkumulatorfabrik opførte beløp kr. 250 000,00 tillates anvendt til akkumulatormateriel og de i denne forbindelse nødvendige foranstaltninger.

I henhold til det anførte

indstilles:

At Deres Majestæt vil bifalde og underskrive vedlagte utkast til proposition for Stortinget om oprettelse av en norsk akkumulatorfabrik og anskaffelse av akkumulatormateriel til Marinen.

Om opprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge og anskaffelse av akkumulatormateriel m. v. til Marinen.

Hans Majestæt Kongens proposition til Stortinget om opprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge og anskaffelse av akkumulatormateriel til Marinen.

Vi Haakon, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget indbydes til at fatte følgende

beslutninger:

- 1) Stortinget samtykker i at der avsluttes kontrakt om opprettelse av en akkumulatorfabrik i Norge i det væsentlige overensstemmende med det for Stortinget fremlagte utkast.
- 2) De i St. prp. nr. 84/1916 under B. Marinen tit. 2. a. til anlæg av akkumulatorfabrik opførte beløp, kr. 250 000,00 tillates anvendt til anskaffelse av akkumulatormateriel m. v. til Marinen.

Forsvarsdepartementets indstilling i saken vedlægges i avtryk.

Git paa Kristiania slot den 23de juni 1916.

Under Vor haand og rikets segl

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Hesselberg